

РЕЦЕНЗИЯ

От *проф. д-р Галина Георгиева Куртева, Бургаски свободен университет, професор по научна специалност: Социално управление в професионално направление: 3.7. Администрация и управление*

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „**доктор**“ по научна специалност „Администрация и управление (регионално развитие)“, професионално направление 3.7. „Администрация и управление“ (Регионално развитие) към катедра „Регионално развитие“ в ГГФ на СУ „Св. Климент Охридски“.

Автор на дисертационния труд: **Антонина Трайкова Атанасова**

Тема на дисертационния труд: **ИНТЕЛИГЕНТНИТЕ ГРАДОВЕ – НОВА ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ПЛАНИРАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ГРАДСКАТА ИНФРАСТРУКТУРА**

Научен ръководител: **доц. д-р Климент Минев Найденов**

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № РД 38-534/10.11.2021 на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ и решение на първото заседание на научното жури от 18.11.2021г. (протокол №1/18.11.2021г.).

Рецензията е изготвена в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото приложение (ППЗРАСРБ) и Вътрешните правила за развитие на академичния състав в СУ „Св. К. Охридски“.

1. Информация за дисертанта

Докторантката Антонина Трайкова Атанасова е родена 1993г. Завършва 95 СОУ „Проф. Иван Шишман“, специалност „Икономика, маркетинг, мениджмънт“. Придобива образователна степен „бакалавър“ по Регионално развитие и политика” в СУ „Св. Климент Охридски“ през 2016г. и продължава обучението си в същия университет по две магистърски програми „Планиране и управление на териториални системи” и „Регионална сигурност”. От юли 2014г. до ноември 2015г. работи по

различни проекти в консултантска компания „Географика“ ООД. От септември 2017г. до декември 2018г. натрупва опит като експерт „Програми и проекти“ в консултантската организация „Институт за управление на програми и проекти“ ООД. От януари 2019г. до момента заема длъжността „Географ“ в Националния институт по геофизика, геодезия и география към БАН. От септември 2019г. е преподавател (асистент) в катедра „Регионално развитие“ на Геолого-географския факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“. Член е на Българо-географското дружество.

Съгласно Заповед № РД 20-177/26.01.2018г. на Ректора на СУ „Св. К. Охридски“ Антонина Трайкова Атанасова е зачислена на редовна докторантура в докторска програма „Регионално развитие“, професионално направление 3.7. Администрация и управление към катедра „Регионално развитие“ на Геолого-географски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. За научен ръководител е определен доц. д-р Климент Найденов. Със Заповед № РД 20-1601/26.09.2019г. редовната докторантура на Антонина Трайкова Атанасова е трансформирана в задочна форма на обучение поради спечелен конкурс за асистент. Съгласно заповед РД № 20-1341/14.07.2021г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ считано от 19.06.2021г. докторантката е отчислена с право на защита.

2. Обща оценка на представения дисертационен труд

2.1 Структура и обем на дисертацията

Дисертационният труд има класическа структура - въведение, три глави, заключение, справка на литературните източници. Като цяло дисертационният труд е логически издържан и добре балансиран по трите глави. Съдържанието е визуализирано с 24 фигури и 11 таблици. Обособени са 6 приложения, свързани с изследването в дисертационния труд. Обемът на дисертационния труд е 272 страници, което е повече от задоволително.

В съдържателно отношение, във въведението докторантката аргументира актуалността на темата, дефинира обекта и предмета на изследването, посочва целта на разработката, изследователските задачи и ограниченията при тяхното изпълнение, представя използвания инструментариум в проведеното изследване. Първа глава на дисертационния труд има концептуален характер и в нея докторантката представя съдържанието и обхвата на концепцията за интелигентните градове. На основата на проучената литература авторката представя своя дефиниция за умен град, изведени са

основните характеристики и фактори за развитие на интелигентния град, систематизирани са принципите за управление на интелигентния град с оглед постигане на устойчивост. Добро впечатление прави умението на докторантката успешно да идентифицира и впоследствие задълбочено да изследва и анализира проблемите и предизвикателствата пред развитието и внедряването на концепцията за интелигентен град. Подчертани са особеностите при внедряването на иновативни решения в градска среда за формирането и трансформирането на интелигентни градове. Във втора глава интелигентните градове се представят като нова възможност за планиране и развитие на градската среда. Конструктивно са разгледани добрите практики за умен град и са анализирани вече разработени профили на реализирани проекти и стратегии в 28 идентифицирани градове в Европа. На базата на проучванията на развитието на концепцията за умен град в 28 избрани от докторантката европейски града, тя прави клъстерен анализ и типологизация по няколко критерия. Това ѝ позволява да систематизира причините, поради които няколко големи европейски града (Амстердам, Виена, Хелзинки, Стокхолм, Барселона, Прага) се отличават с много висока активност по отношение на реализираните интелигентни инициативи и проекти. Трета глава е с практическа насоченост. В нея докторантката представя адаптиран модел за интелигентен град на примера на гр. Бургас, обоснован с детайлен анализ на постигнатия напредък в града по 9 ключови области за умен град (интелигентно образование, интелигентна мобилност, интелигентна градска среда, интелигентно здравеопазване, сигурност, интелигентно управление, интелигентна икономика, интелигентна околна среда, дигитализация). Внимание заслужава разработената авторска индикаторна рамка за оценка на напредъка в процеса на трансформиране на Бургас в умен град, която е изцяло съобразена с нуждите и спецификата на град Бургас, но може да бъде използвана и в други градове на България. В заключението на дисертационния труд са обобщени резултатите от реализираните задачи, поставени в увода. Добро впечатление прави, че на база на направеното изследване са дефинирани конкретни мерки и дейности за доусъвършенстване на модела за изграждане на интелигентни градове.

2.2 Оценка за: актуалност на темата; целта; задачите; обекта; предмета; основната теза на дисертационния труд

Дисертационният труд е посветен на една много нова за България проблематика, свързана с развитието и приложението на концепцията smart city. Актуалността на проблематика докторантката обосновава със задълбочаващите се процеси на

глобализация, урбанизация и усъвършенстване на новите технологии и произтичащите от това предизвикателства за градовете. Като възможно решение на тези проблеми докторантката предлага да се използва концепцията за умен град (smart city). Разработката е актуална и значима и от гледна точка на това, че в съществуващите публикации по изследваната проблематика все още не се предлага еднозначна дефиниция за „умен град“ и поради това процесът на формиране и приложение на стратегии за развитие на интелигентни градове е неефективен, още повече, че липсват индикатори за оценяване на ефектите от реализацията на такива стратегии. С резултатите от своето изследване докторантката се опитва да запълни тези дефицити.

В дисертационния си труд докторантката Антонина Атанасова си поставя за цел да разкрие новите възможности за планиране и развитие на градската инфраструктура, които произтичат от концепцията за умен град. В съответствие с целта обект на нейното изследване е интелигентният град с всички негови характеристики, принципи и фактори за развитие, с фокус върху планирането и развитието на умен град Бургас. Тя се съсредоточава върху тенденциите и моделите в концепцията “Smart city” на примера на идентифицирани 28 интелигентни града в Европа. За реализация на изследователската си цел докторантката си поставя шест задачи, които са правилно дефинирани и определят цялостната структура на дисертационния труд.

Обобщената ми оценка е, че докторантката коректно обосновава актуалността на проучваната от нея проблематика, ясно е дефинирала предмета, обекта и целта на дисертационното си изследване, коректно е очертала и ограничителните условия в процеса на реализация на своето изследване. Постигнатите резултати в дисертационния труд ми дават основание да определя същественото значение на разработката за решаването на реален и комплексен проблем, свързан с планирането и развитието на градската инфраструктура.

2.3. Използвана литература

Дисертационният труд се основава на проучването, анализирането и систематизирането на различни литературни и информационни източници. Представеният списък на използваната от Антонина Атанасова литература съдържа общо 156 източника (книги, статии, електронни ресурси с открит достъп) на български и английски език. Литература е разнообразна и фокусирана към изследвания научен проблем, уместно и коректно е цитирана. Добро впечатление прави умението на докторантката да осъществява научна селекция и критичност към чужди становища и

концепции, когато обосновава своето мнение за прилагането на концепцията за интелигентни градове в процеса на планиране и развитие на градската инфраструктура.

Бих искала да подчертая, че за доброто познаване на състоянието на изследвания в дисертационния труд проблем принос има и личния опит на Антонина Атанасова като експерт в редица проекти в областта на регионалното развитие. Натрупаните практически знания са намерили отражение както при конструирането на изследователския модел, така и в цялото съдържание на дисертационния труд.

2.4. Стил и инструментариум

Използваният набор от аналитични инструменти и математически апарат е разнообразен и е ориентиран към реализацията на дефинираната в уводната част цел. Докторантката използва успешно историческия метод, множество качествени методи за изследване на динамични процеси (метод на научния синтез при подбора и обзора на литературните и информационните източници, дедуктивен метод, описателен метод, сравнителния анализ, клъстерен анализ, пространствен анализ), прилага количествени методи за обработка на вторична информация, умее да провежда анкетни проучвания и теренни изследвания. Работата по темата е помогнала на докторантката да усвои научния език и стил на изложение, адекватен на изследваната тематика и терминология.

2.5. Качества на автореферата по дисертационния труд

Депозираният автореферат е в обем 65 страници. Той е добре оформен и неговото съдържание кореспондира коректно с основния труд. Авторефератът е съставен съобразно изискванията, като отразява в синтезиран вид съдържанието на дисертационния труд, тезата, обекта и методологията на изследването, както и получените крайни резултати.

Авторефератът включва и справка на приносните моменти в проведеното научното изследване. Справката е съставена правилно и отразява вярно постигнатите от авторката научни резултати.

В автореферата е представен и списък на публикациите по темата на дисертационния труд – 3 бр.(две статии и един доклад), които популяризират основни тези и приносни моменти от изследванията на докторантката. Посочените публикации показват способността на докторантката да информира по подходящ начин научната

общност, в случая и специалистите от практиката, за своята научно-изследователска работа.

Съобразно изискванията към автореферата е приложена и декларация за оригиналност.

3. Оценка на приносните моменти в дисертационния труд

Изцяло приемам приносите, посочени от Антонина Атанасова, кандидат за присъждане на образователна и научна степен „доктор”. По мое мнение значими за теорията са следните приноси:

1. Проучването на теоретико-методологични постановки, концепции, дефиниции и добри практики за интелигентни градове по света, въз основа на което е формулирана собствена дефиниция за умен град и е обоснована собствена рамка от индикатори за оценяване на процеса на трансформация на градовете в интелигентни. В допълнение ще отбележа, че самото проучване и систематизиране на различните становища може да се оцени като принос с теоретичен характер.

2. Разработеният модел за изследване и анализиране за интелигентен град, посредством определяне на ключови области, оформящи умния град и набор от индикатори за оценяване напредъка по тези ключови области. Сам по себе си модела запълва теоретичните дефицити в концепцията “smart city”, а извеждането на индикаторите за проследяване създаването и развитието на интелигентни градове позволява лесното му приложение на практика.

Постигнатите резултати от изследването на докторантката и направените изводи и обобщения са полезни при определянето на насоките за приложение на концепцията “smart city” в управлението на градската инфраструктура, което предава съществена практико-проложна насоченост на дисертационния труд. В този контекст приемам посочените от авторката приноси с практическа насоченост, а именно:

1. Направеният от докторантката клъстерен анализ и предложената от нея типологизация на избрани 28 европейски града, в които вече се разработват и прилагат политики и дейности по посока превръщането им в smart city.

2. Предложената от докторантката адаптирана индикаторна рамка за оценка на напредъка в процеса на трансформация на Бургас в умен град и може да бъде приложена и в други градове;

3. Добре обоснованите конкретни мерки и дейности за доусъвършенстване на модела smart city в Бургас.

4. Критични бележки, препоръки и въпроси

В дисертационния труд не откривам погрешни постановки и сериозни пропуски, които да намаляват неговото добро качество.

От гледна точка на прецизността, добре би било във въведението докторантката ясно да заяви основната теза, която защитава.

Интересно би било мнението на докторантката по следните въпроси:

1. Има ли някакъв начин да се разграничи Smart City от обикновено населено място?
2. Кои са предизвикателствата пред големите градове в България в процеса на трансформирането им в интелигентни градове?

5. Заключение

В дисертационния си труд Антонина Атанасова е проявила способност за ясно открояване и аргументирана научна защита на своите виждания за приложението на концепцията “smart city” при планирането и развитието на градската инфраструктура. Намирам представеният дисертационен труд на тема „Интелигентните градове – нова възможност за планиране и развитие на градската инфраструктура” за задълбочено и значимо самостоятелно научно изследване на актуален за управлението на регионалното развитие проблем. Голяма част от развитите идеи и постигнати резултати могат да бъдат оценени като приноси с теоретичен и практико-приложен характер, което ми дава основание да дам своята **положителна оценка на дисертационния труд**.

По мое мнение дисертационният труд отговаря на изискванията на ЗРАСБР, ППЗРАСБР, и на Вътрешните правила за развитие на академичния състав в СУ „Св. К. Охридски”.

Въз основа на всичко това **категорично подкрепям присъждането на научната и образователна степен „доктор“ на АНТОНИНА ТРАЙКОВА АТАНАСОВА** по научна специалност „Администрация и управление (регионално развитие)”, професионално направление 3.7. „Администрация и управление“.

14.12.2021

Подпис:

/проф. д-р Галина Куртева/